

דכס"מ, דשזועות הכי דיאלו מקלתן קודם
רביעי, מודה דלא יוכל העולה
רביעי לצרך על עשרת הדברות ולקריותו,
דמכיון דשזועות קורין עשרת הדברות בטעם

העליון, והוי שם ותורת קריאה בפני"ע, כרי לא
שיאטי' לשאר הקריאה, וממילא כחן מודה
דכס"מ דלא יוכל העולה רביעי להתחיל לקרוא
עם הדברות. ויש לדון בזה, ול"ע.

סימן ג"ב

וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק

בפ' יתרו (כ, ט) וכל העם דואים את
הקולות ואת הלפידים ואת קול
השופר ואת החר עשן וירא העם וינעו
ויעמדו מרחוק". הכה שמעתי בשם מרן הגאון
מוה"ר מאיר הלוי סאלאווייציק שליט"א
די"ל הציאור בזה, דהנה במלך או שר צער ודם
יש יראה ופחד מלפניו, אבל כל זמן שמחקרבין
אליו, מתמעט הפחד והיראה, וכפי השיעור
אשר רואה והתקרב אל המלך, והמלך קרבו, כן
מתמעט האימה ויראה מלפניו. משא"כ אלל
הקב"ה הוא להיפך, דכפי השעור אשר התקרב
ורואה ומשיג הקב"ה, כן מתרבה ומתגדל
האימה ויראה מלפניו. ודו"ק.

ויסוד לזה, דכתיב ביחזקאל (א, י"ח) בתיאור
מה שראה דמות החיות הקודש, ויגובה
להם ויראה להם וגו', ופירש"י וז"ל ויגובה
להם ויראה להם מאוימים הם לראות אותם,
ויש פותרין ויראה להם צמורה עומדים
עכ"ל. ולכאורה פי' השני של רש"י ז"ב, למה
דוקא בחיות הקודש מלינו דעומדים צמורה
יותר משאר מלאכים. אכן הציאור עפמשי"כ

הרמב"ם בפ"ג מהל' יסודי התורה ה"ז וז"ל,
שינוי שמות המלאכים על שם מעלתם הוא,
ולפיכך נקראים חיות הקודש, והם למעלה מן
הכל, ואופנים, וארואלים, וחשמלים, ושרפים,
ומלאכים, ואלהים, וצני אלהים, וכרובים,
ואישים. כל אלו עשרה השמות שנקראו בהן
המלאכים על שם עשר מעלות שלהן הן. ומעלה
שחין למעלה ממנה אלא מעלת הקל צרוך הוא
היא מעלת הצורות שנקראת חיות, לפיכך נאמר
בנבואה (יחזקאל א, כ"ו) שהן תחת כסא
הכבוד. ומעלה עשירית (למטה) היא מעלת
הצורה שנקראת אישים, והם המלאכים
שמדברים עם הנביאים ונראין להם בצמורה
הנבואה, לפיכך נקראו אישים שמעלתם קרובה
למעלת דעת בני אדם. וכל הצורות האלו חיים
ומכירין את הבורא ויודעים אותו דעה גדולה
עד למאד, כל צורה וצורה לפי מעלתה וכו'
עכ"ל. ומצוי שחיות הקודש הוא מעלת
הראשונה של מלאכים בהכרה וידיעת הבורא,
וטעמא משום שהן תחת כסא הכבוד, ומכיון
שהם הכי יותר קרובים להקב"ה, ממילא הם
מעלת הראשונה של מלאכים, ומשוי"ה כתב בהן

ויראה להם במורא עומדים, שמכיון שחיות הקודש הוין הכי יותר קרובים להקב"ה מכל עשרה שמות המלאכים, ממילא הם עומדים במורא יותר משאר המלאכים, ולפי"ז מתפרש כיטב הקרא יוכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת הבר עשן וירא העם, וא"כ הוי יותר קרובים להקב"ה, וממילא ויינעו ויעמוד מרחוק, וכנ"ל.

והביא סמך לזה ממש"כ המסילת ישרים בפרק כ"ד וז"ל, יזכר מלאנו שבמלאכים הגדולים והרמים, חרדים ורועשים חמיד מפני גאות כ', עד שאמרו רז"ל במשל חכמתם (חגיגה י"ג) נבר דינור מהיכן יולא מזעתן של חיות, והוא מפני האומה אשר עליהם חמיד מרוממותו יתברך, פן יעדרו דבר קטן מן הכבוד והקדושה הראוי לפניו עכ"ל ודו"ק, עכת"ד. ודפח"ת.

סימן ב"ג

בענין שמיעת אומות העולם בעשה"ד

בפ' יתרו (כ, י"ט) ויאמר ח' אל משה בן תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. ותניא במכילתא הוצא בילקוט, "אתם ראיתם" כפרש זין האדם רואה זין שאחרים משיחין לו, כשאחרים משיחין לו פעמים שלבו חלוק, אבל כאן אתם ראיתם. ר' נתן אומר "אתם ראיתם" למכ נאמר, לפי שהוא אומר (תהלים קל"ח, ד) ייודוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך, יכול כשם ששמעו כך ראו, ח"ל "אתם ראיתם" אבל לא ראו אומות העולם ע"כ. ופלוגתתם נ"ב.

ונראה לומר בזה, דהנה בקידושין דף ל"א, דרש עולא רבה אפיתחא דבי נשיאח מאי דכתיב ייודוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך, מאמר פיך לא נאמר אלא אמרי

פיך, בשעכ שאמר הקב"ה אנכי ולא יחי' לך אמרו אומות העולם לכבוד עלמו הוא דורש, כיון שאמר "כבוד את חניך ואת אמך" חזרו וכוזו למאמרות הראשונות ע"כ. ושמעתי בשם מרן הגאון מוה"ר מאיר הלוי סאלאווייציץ שליט"א שאמר בזה, דלכאורה לא שרחה אז נבואה רק על ישראל ולא על כל אומות העולם (ע' שו"ת הרשב"א ח"ד סי' רל"ד), וא"כ האין שמעו עשה"ד מפי הקב"ה, דבשעכ שאמר הקב"ה אנכי ולא יחי' לך אמרו לכבוד עלמו הוא דורש, וע"כ דבאמת לא שמעו גוף הדברות מהקב"ה עלמו, אלא שמעו ע"י אחרים שאמרו להם, וע"ז טענו לכבוד עלמו הוא דורש, אכן הראה במחזור ויפרי בפירוש של דברות סי' רפ"ח (עמוד 320) שכתב וז"ל יוכן נמלא' האגדה וכו' וכדבור ה"כ יולא וכולך בארץ כהדם שכולך בארץ, ומתהפך בדבר לשנעים